

Nr 772

Av herr Wirtén m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 59, angående naturvårdens organisation, m. m.

(Lika lydande med motion nr 960 i Andra kammaren)

I proposition nr 59 framlägges förslag till en samordnad och utbyggd organisation för natur-, vatten- och luftvården. Som central statlig myndighet för dessa områden föreslås ett nytt statligt ämbetsverk, statens naturvårdsverk, som skall ersätta ett flertal myndigheter som nu har uppgifter inom dessa områden. I samband härmed föreslås förändringar även av naturvårdens regionala organisation. Förslagen grundar sig på ett principbeslut av 1965 års riksdag och därpå följande utredning inom statskontoret. I propositionen föreslås också åtgärder syftande till ett vidgat stöd till det rörliga friluftslivet. Det nya verket avses bli central tillsynsmyndighet även för friluftsförhållanden.

Miljöfrågorna har under senare år alltmer tilldragit sig intresse. Man synes numera vara överens om att det är väsentligt att förhindra att en fortsatt exploatering av våra naturtillgångar leder till att dessa föröds. Vi är övertygade om att ett centralt organ för tillsynen av miljövården kommer att fylla en väsentlig uppgift.

Även om vi i stort kan acceptera propositionens förslag vill vi dock framföra vissa synpunkter och ändringsförslag.

Det ligger i sakens natur att det förslag till organisation som nu läggs fram inte från början kan vara slutgiltigt. I själva verket torde man ha fog för ett påstående om att de resurser, som den nya organisationen får till sitt förfogande, såväl centralt som regionalt, är alltför knappt tilltagna. Flera remissyttranden går också på den linjen. Trots de väsentliga uppgifter som redan från starten kommer att åvila organisationen föreslås en ytterligt blygsam personalförstärkning. På det centrala planet föreslås sålunda en ökning med endast sex tjänster, och på det regionala med endast åtta tjänster. Detta blir otillräckligt särskilt på det regionala planet, där den nya organisationen medför en kraftig ökning av arbetsuppgifterna. I detta sammanhang bör också observeras, att vid den regionala organisationen f. n. finns fem heltids- och en halvtidstjänst på extrastat, varför den reella förstärkningen blott blir 2½ tjänster.

För att motsvara de krav och förväntningar som redan i inledningsskedet

ställs på den nya organisationen vill vi föreslå att denna på det regionala planet erhåller en förstärkning. Denna bör lämpligen komma till stånd på det viset att till länsstyrelsernas förfogande för extra expertis ställes ytterligare 500 000 kr. Detta torde möjliggöra att man på ett smidigt sätt kan ordna personalförstärkningar där så behövs. Yrkande härom framställs i en särskild motion i anledning av proposition 77, där ifrågasvarande anslags tas upp. Vi vill vidare yrka avslag på propositionens förslag såvitt avser indragning av en länsingenjörstjänst. Härom återkommer vi längre fram i denna motion.

Det är vidare uppenbart att ett genomförande av immissionssakkunnigas förslag och ett kommande förslag från naturresursutredningen kommer att ställa krav på kraftiga förstärkningar av organisationen. Likaså kan väntade förslag från länsförvaltningsutredningen komma att påverka organisationen. Vi tror, i likhet med departementschefen, att den nu föreslagna organisationen är väl ägnad för en anpassning till dessa krav, och vi avser att återkomma i frågan i samband med behandlingen av förslag grundade på dessa utredningar. Det har från några håll ifrågasatts om man icke bort vänta med att framlägga förslag beträffande miljövårdens organisation så att det kunnat behandlas i ett sammanhang med immissionssakkunnigas förslag. Vi finner emellertid att det p. g. a. miljövårdens stora vikt är riktigt att förslag redan nu förelagts riksdagen.

Vi finner det vidare viktigt att det centrala ämbetsverket redan från början ges en sådan ställning att det med kraft kan bedriva sin tillsyn över miljövården. Det torde icke vara oväsentligt i sammanhanget om verket ledes av en generaldirektör eller en överdirektör. Statskontoret har i sin utredning föreslagit att verket skall ledas av en generaldirektör. Kungl. Maj:t går emellertid utan närmare motivering mot detta och föreslår i stället att en överdirektör skall stå i spetsen. Vi vill för vår del ifrågasätta om inte statskontorets förslag borde läggas till grund för riksdagens beslut och att sålunda verket fick en generaldirektör liksom förhållandet är beträffande sådana exploateringsorgan som vattenfallsverket och vägverket.

Inte minst händelser som inträffat på senare tid visar att skydd mot oljeskador är av största betydelse ur miljövårdssynpunkt. En samordning av oljeskyddet med det nya ämbetsverket vore enligt vår mening betydelsefull. Vi vill erinra om att oljeskyddsutredningen föreslog bl. a. att statens naturvårdsnämnd på oljeskyddsområdet skulle åläggas en tillsynsverksamhet av rådgivande och samordnande karaktär. Vi anser därför att man bör överväga att knyta statens oljeskyddsråd till det nya ämbetsverket. Vi vill i detta sammanhang erinra om att oljeskyddsrådets ledamöter föregående år förordnades för blott ett år, vilket bör möjliggöra en smidig övergång.

I samband med den regionala omorganisationen föreslås en indragning av en länsingenjörstjänst. Enligt vår uppfattning är det inte lämpligt att dra in denna tjänst utan bibehålla den för särskilt oljeskyddsfrågor.

Bullerproblemet blir alltmer påträngande. I den nya organisationen synes

emellertid bullerproblematiken ha förbisetts. Vi finner det angeläget att man förstärker det centrala ämbetsverket med expertis för bullerfrågor. Eventuellt bör detta ske genom att man härför inrättar en särskild enhet, som t. ex. kunde inplaceras i luftvårdsbyrån.

Det nya ämbetsverket föreslås i propositionen få namnet *statens naturvårdsverk*. Länsstyrelsernas expertenheter skall benämnas naturvårdsenheter. Andra benämningar har diskuterats, bl. a. av statskontoret, nämligen *statens naturmiljöverk* och *statens miljövårdsverk*. Av remissinstanserna har lika många förordat *statens naturvårdsverk* som *statens miljövårdsverk*. Departementschefen anför ett antal skäl för benämningen *statens miljövårdsverk* men förordar ändock benämningen *naturvårdsverk*. Enligt vår uppfattning talar övervägande skäl för att verket skall heta *statens miljövårdsverk*. Naturvård torde i vanligt språkbruk icke uppfattas såsom ett vidsträckt begrepp omfattande olika former av yttre miljövård utan med den inskränkta betydelse som det har enligt naturvårdslagen. Detta framgår också på olika håll i propositionen, när departementschefen såsom det samlande begreppet icke använder »naturvård» utan i stället talar om »den yttre miljön» (sid. 54), »miljövård» (sid. 56) och »naturen i vidsträckt mening» (sid. 57). Mot namnet »miljövårdsverk» anför departementschefen att begreppet miljö torde omfatta såväl den yttre som den inre miljön. Enligt vår uppfattning torde begreppet »miljövård» i vanligt språkbruk dock endast användas om den yttre miljön, och departementschefen använder det själv i den betydelsen. Immissions-sakkunniga har i sitt betänkande använt ordet »miljövård» som sammanfattande begrepp. I propositionen nr 77 föreslås (sid. 45) att expertenheten i Stockholms län skall heta »miljövårdsenhet». I kommerskollegii kungörelse Serie B 1967 nr 1 hänvisas (sid. 15) till *statens miljövårdsverk*. Enligt vår uppfattning bör därför den adekvata benämningen vara *statens miljövårdsverk* resp. *miljövårdsenhet* vid länsstyrelse.

Beträffande den kommunala organisationen vill vi slutligen anföra följande. Enligt vår uppfattning motiverar miljövårdsfrågornas stora betydelse att det i kommunerna obligatoriskt bör finnas organ för miljövårds- och friluftsförhållanden. Departementschefen uttalar ingen uttrycklig mening härom, men synes genom ett uttalande i propositionen ansluta sig till fritidsutredningens uppfattning att kommunens styrelse skall ha ansvaret för friluftsförhållandena. Vi kan icke acceptera detta utan anser att de enskilda kommunerna själva bör få bestämma vilket eller vilka organ som skall handha miljövårds- och friluftsförhållandena. Här kan tänkas olika möjligheter, antingen kommunens styrelse, andra existerande kommunala organ eller särskilt inrättade organ. Det väsentliga är enligt vår mening att det föreskrivs att det skall finnas ett organ med särskilt ansvar för dessa frågor.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi,

att riksdagen vid sin behandling av proposition 59 måtte besluta

1. att det centrala ämbetsverket för natur-, vatten- och

luftvården skall benämnas statens miljövårdsverk samt att enheterna på det regionala planet skall benämnas miljövårdsenheter;

2. att avslå Kungl. Maj:ts förslag att en länsingenjörstjänst skall indragas;

3. att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt förslag syftande till att statens oljeskyddsråd knytes till det centrala ämbetsverket;

4. att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt förslag till förstärkning av det centrala ämbetsverket med expertis för bullerfrågor; samt

5. att uttala att det i kommunerna skall finnas särskilda organ, antingen kommunens styrelse eller annat lämpligt organ, för handläggning av miljövårdsfrågor samt friluftsfrågor.

Stockholm den 14 april 1967

Rolf Wirtén (fp)

Bo Skårman (fp)

Per Hilding (fp)

Karl-Erik Eriksson (fp)
